

ESDGs!

**Co-funded by
the European Union**

Sustainable Development Goals in education and in action!
2021-1-CZ01-KA220-HED-000031187

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Ovo je djelo licencirano pod međunarodnom licencom Creative Commons Attribution 4.0.

Studija slučaja

Ekonomija dijeljenja

Studija slučaja - Amsterdam

Ova studija slučaja fokusira se na primjer pozitivne primjene načela ekonomije dijeljenja u gradovima, konkretno u gradu Amsterdamu.

Uvod u problematiku

Ekonomija dijeljenja, kao sustav temeljen na razmjeni, dio je ekonomije koji donosi potpuno novi pogled na ekonomske procese. Cilj je koristiti resurse što je moguće učinkovitije. Ekonomija dijeljenja temelji se na dijeljenju roba ili imovine na temelju njihovog najma ili razmjene. U akademskoj zajednici se ekonomija dijeljenja najčešće definira kao ekonomski ekosustav koji se obično temelji na privremenom pristupu robama ili uslugama pomoću internetskih platformi koje povezuju različite članove zajednice (Karobliene, Pilinkere, 2021., str. 2). Ekonomija dijeljenja najčešće se susreće u sljedećim područjima:

- prijevoz,
- smještaj,
- financijske usluge,
- radne stanice,
- radna snaga,
- pružanje usluga,
- radni alati,
- obrazovanje,
- glazba i videozapisi,
- usluge u oblaku itd. (Deloitte, 2017.)

Na, ekonomija dijeljenja može poslužiti i kao alat za promicanje i primjenu načela održivog razvoja.

Tipičan primjer gdje ekonomija dijeljenja može pomoći u razvoju održivog razvoja su zajednice ljudi, obično u većim gradovima. Takvi gradovi pokušavaju eliminirati učinke koncentracije više ljudi na jednom mjestu uvođenjem elemenata ekonomije dijeljenja u pojedinim djelatnostima. Te negativne posljedice primjerice uključuju povećan promet na cestama i s tim povezano povećano onečišćenje zraka, pojavu stambenih naselja u kojima nitko ne živi, probleme s parkiranjem, nedostatak poslovnog prostora itd.

S postupnom implementacijom elemenata ekonomije dijeljenja te negativne pojave moguće je smanjiti, a možda i potpuno eliminirati.

Ekonomija dijeljenja i održivi razvoj u gradovima

Ekonomija dijeljenja može biti zanimljiv alat za otklanjanje negativnih pojava u gradovima. Velike svjetske metropole postupno uvode različite elemente ekonomije dijeljenja, posebice uvođenje alternativnih oblika zajedničkog prijevoza. Ti gradovi uključuju npr:

- San Francisco,
- Amsterdam,
- Seoul,
- Singapur,
- Kopenhagen,
- Peking,

- Barcelona itd.

Međutim, elementi ekonomije dijeljenja mogu se pronaći u gotovo svim gradovima.

Kao što je već spomenuto, najčešće se uvode alternativni načini prijevoza, kao što su dijeljenje bicikala, skuteri, električni bicikli, električni skuteri, automobili. Neki od ovih elemenata danas se mogu naći u gotovo svim gradovima. Dijeljenje automobila (engl. Car sharing) u obliku Ubera, Liftaga i Bolta obično je najrašireniji, čak i u manjim sredinama. S vremenom su ove platforme postale svestrani alati koji se natječu s tradicionalnim načinima prijevoza kao što su osobni automobili, usluge iznajmljivanja automobila ili taksi usluge. U gradovima s većim brojem stanovnika ili suočenim s problemima u prometu (parkiranje, gužve itd.), usluge koje koriste alternativne načine prijevoza kao što su bicikli, e-bicikli, skuteri ili e-skuteri razvijaju se u različitim stupnjevima. Prednost ovih prijevoznih sredstava je što se mogu koristiti ne samo na cestama već i na biciklističkim stazama i kolnicima. To osigurava da njihovi korisnici ne kasne na putu do odredišta kao što bi bili da koriste vlastiti automobil. Istovremeno će biti manje prometa na cestama, što s jedne strane osigurava veću razinu sigurnosti, a s druge manje onečišćenje zraka.

Međutim, kako bi te metode imale utjecaj na održivi urbani razvoj, gradovi također moraju omogućiti njihov razvoj. To se može postići na razne načine. Najjednostavniji i najučinkovitiji način je zabrana konvencionalnih automobila s motorima s unutarnjim izgaranjem iz središta gradova. Vozači tih automobila tada će biti prisiljeni koristiti alternative u vidu javnog prijevoza koji ima daleko veći element održivosti ili alternativne načine prijevoza u vidu bicikala, električnih bicikala, skutera i električnih romobila. Gradovi često imaju niz drugih alata.

No ekonomija dijeljenja može imati pozitivan učinak u gradovima i na druge načine. Zajednički smještaj dovest će do učinkovitijeg korištenja smještajnih prostora koji će s jedne strane biti puno više iskorišteni, a s druge strane neće postupno degradirati zbog neiskorištenosti. Ako se ti prostori iskoriste, vjerojatno će se održavati i njihova okolina, čime će se poboljšati javni prostor.

Zajednički radni prostori omogućit će, s druge strane, da se u istom prostoru zaposli veći broj ljudi, odnosno da prostor koristi veći broj poduzetnika. Ovo eliminira potrebu za izgradnjom novih poslovnih zgrada, skladišta, tvornica itd. Umjesto toga, grad će moći koristiti ta mjesta za svoj razvoj.

Amsterdam kao pozitivan primjer utjecaja ekonomije dijeljenja na održivi urbani razvoj

Amsterdam je glavni grad Nizozemske. To je lučki grad koji je trgovačko i financijsko središte Nizozemske. Sam grad zauzima površinu od 165 četvornih kilometara i imao je 1.028.603 stanovnika 2008. godine. Ako se uključe okolna područja, ukupna populacija od 635 četvornih kilometara iznosi 1.482.676 (Britannica, 2023.).

Grad je 2016. usvojio Akcijski plan ekonomije dijeljenja koji je doveo do niza inovacija koje povećavaju pristup i korištenje javnih i privatnih dobara. To se posebno odnosilo na dijeljenje kućanskih predmeta, prostora, načina prijevoza i hrane.

Uslijedilo je nekoliko drugih akcijskih planova koji su na kraju doveli do toga da Amsterdam postane grad s proaktivnim pristupom ekonomiji dijeljenja i održivom razvoju. Sve navedeno se provodi sukladno obvezi da Amsterdam postane 100% kružno gospodarstvo do 2050.

Godine 2015. bilo je samo nekoliko poduzeća u Amsterdamu koja su prihvaćale elemente ekonomije dijeljenja. Danas je, međutim, zahvaljujući aktivnoj potpori grada, ovaj sustav puno rašireniji.

Amsterdam se stoga vrlo dobro nosio s izazovima održivog razvoja i može se navoditi kao uzor drugim gradovima.

Ova studija slučaja o gradu Amsterdamu ilustrira da postoje mnoge mogućnosti za gradove da aktivno doprinesu održivom razvoju uvođenjem elemenata ekonomije dijeljenja. Neki gradovi već aktivno uvode ove elemente i mogu biti pozitivan primjer drugima.

Izvori

Andreotti, A., Anselmi, G., Eichhorn, T., Hoffmann, C. P., & Micheli, M. (2017). *Participation in the sharing economy*. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2961745>

Belk, R. W., Eckhardt, G. M., & Bardhi, F. (2019). *Handbook of the sharing economy*.

Commission, E. (2016). *Use of Collaborative Platforms. Eurobarometer*. Pristup October 20, 2023, Dostupno na <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2112>

Cotrim, J. M. O. (2020). *Sharing Economy: a powerful tool for a new era of sustainability. Circular Conversations*. Retrieved October 20, 2022, from <https://www.circularconversations.com/research-series-young-researchers/sharing-economy-a-powerful-tool-for-a-new-era-of-sustainability>

Davidson, N. M., Finck, M., & Infranca, J. J. (2018). *The Cambridge handbook of the law of the sharing economy*. Cambridge University Press.

Deloitte. (2017). *Sdílená ekonomika: Bohatství bez vlastnictví*. Deloitte Česká republika. Pristup October 20, 2022, Dostupno na <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Sdilena-ekonomika.pdf>

Einav, L., Farronato, C., & Levin, J. (2016). *Peer-to-peer markets*. Annual Review of Economics, 8(1), 615-635. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-080315-015334>

Ellen MacArthur Foundation (2023). Pristup October 20, 2023, Dostupno na <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-examples/shaping-a-sharing-economy-amsterdam>

Frenken, K., & Schor, J. (2017). *Putting the Sharing Economy into Perspective*. Environmental Innovation and Societal Transitions, 23: 3–10. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2017.01.003>

Görög, Georgina. (2018). *The Definitions of Sharing Economy: A Systematic Literature Review*. Management. 175-189. [10.26493/1854-4231.13.175-189](https://doi.org/10.26493/1854-4231.13.175-189).

Goudin P. (2016). *The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities*, European Parliamentary Research Service, 2016

Heinrichs, H. (2013). *Sharing economy: A potential new pathway to sustainability*. GAIA - Ecological Perspectives for Science and Society, 22(4), 228-231. <https://doi.org/10.14512/gaia.22.4.5>

Karobliene, V., & Pilinkiene, V. (2021). *The sharing economy in the framework of sustainable development goals: Case of European Union countries*. Sustainability, 13(15), 8312. <https://doi.org/10.3390/su13158312>

Mi, Z., Coffman, D. (2019). *The sharing economy promotes sustainable societies*. Nat Commun 10, 1214 (2019). <https://doi.org/10.1038/s41467-019-09260-4>

Miguel, C., Martos-Carrión, E., Santa, M. (2022). *A Conceptualisation of the Sharing Economy: Towards Theoretical Meaningfulness*. In: Česnuitytė, V., Klimczuk, A., Miguel, C., Avram, G. (eds) The Sharing Economy in Europe. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-86897-0_2

Pawlicz, Adam. (2019). *Pros and cons of sharing economy regulation. Implications for sustainable city logistics*. Transportation Research Procedia. 39. 398-404. 10.1016/j.trpro.2019.06.042.

Published by Statista Research Department, & 5, A. (2022). *Most sharing economy- friendly cities worldwide 2021*. Statista. Retrieved October 20, 2022, Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/1259263/most-sharing-friendly-cities-worldwide/>

Thierer, A. D., Koopman, C., Hobson, A., & Kuiper, C. (2015). *How the internet, the sharing economy, and Reputational feedback mechanisms solve the 'Lemons problem*. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2610255>

Udržitelná doprava pro zaměstnance: Nadace partnerství. (2022). ČR 2030. Prístup October 20, c2022, Dostupno na <https://www.cr2030.cz/zavazky/dobrapraxe/udrzitelna-doprava-pro-zamestnance/>

Vincent, P. F. , Werkman, . Evert and Wintle, . Michael J. (2023). *Amsterdam*. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/place/Amsterdam>